

CASTRO NIEUWSBRIEF

Castro Nieuwsbrief is een uitgave van het David Henriques de Castrofonds, Mr. Visserplein 3, 1011 RD Amsterdam
Tel.: 020- 624 53 51, Fax: 020- 625 46 80, e-mail cepig@euronet.nl, Postbank 69 34 112, Rabobank 35 18 48 800

SPECIALE VEGA HUIS EDITIE

Querido nog per telegram werd ontvangen, kwam per telefoon. Bij een grote begrafenis ging de schuifwand opzij en werd de huiskamer uitgeruimd; de benodigde stoelen werden gehuurd. De koosjere bakker uit Amsterdam bracht brood en cakejes. Zijzelf zette grote kannen koffie voor de abelim. Er was met de verbouwing een goede kolenkachel in het huis geplaatst, die het huis en de ontvangstruimte 's winters warm stookte. De kuilen werden vrijwil nooit door haar man gegraven, maar door iemand uit Ouderkerk, meestal Jan Coevert. Tijdens de begrafenis dronken hij, de oppassers en de chauffeurs, koffie in de keuken.

Het echtpaar voelde zich al gauw thuis. Het was erop bedacht om in het verzuilde dorp in alle winkels, zowel katholiek als protestant, boodschappen te doen om wrijvingen te vermijden. Met de dorpsbewoners konden ze mede hierdoor goed overweg. Bij boer Hogenhout die het land pachtte, haalden ze melk.

De kinderen herinnerden zich juffrouw Kars, die aan de overkant bij de kerk woonde: *voordat wij een Saba-klok hadden, kwam juffrouw Kars iedere vrijdagavond om het licht uit te maken. Zij kwam steevast te vroeg en zat dan met een gepast stemming gezicht te wachten tijdens het besam zeggen.*

Op sabbat werd in het huis de volledige snogedienst gehouden, behalve de stukken die alleen met minjan gezegd mogen worden; Vega beschikte over een eigen Sefer Tora. Met de Hoge Feestdagen ging het gezien naar de snoge; ze overnachtten dan bij familie. Met Seideravond kwamen er veel gasten voor het lezen uit de Hagada,

waarin de uittocht uit Egypte herdacht wordt.

Mevrouw Vega voerde een koosjere huishouding: elke week werden vanuit Amsterdam vlees en andere levensmiddelen bezorgd. Het huishoudelijk werk ging in het dorp op een andere manier dan zij in Amsterdam gewend was. Het wasgoed werd 's zomers in de rivier gespoeld en op de heg te drogen gelegd. Achter het huis

waren een moestuin en een boomgaard met een grote perenboom. In de tuin bloeiden in het voorjaar sering. Op het Kampje, dat nog altijd werd verpacht aan de boer, liepen paarden te grazen.

Vega ging met de fiets of met de autobus naar het kantoor van de snoge in Amsterdam. Zo was het leven in Ouderkerk, zei mevrouw Vega, *voor die ellende begon.*

Het Vega Huis

De naam Alvares Vega prijkt op het huis voornamelijk als erkenning voor het werk van Louis Alvares Vega als bewaarder op de begraafplaats en secretaris van de Portugees-Israëlitische Gemeente in Amsterdam vanaf 1937. Gedurende 49 jaar heeft hij met zijn vrouw in het Vegahuis gewoond. Van het boek waarin zijn werk uitgebreid is beschreven is onlangs een herdruk verschenen.

Mevrouw Lydia Hagoort van het Gemeente Archief te Amsterdam heeft onderzoek gedaan en de resultaten van haar studie opgenomen in haar nieuwe boek "Het Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel". Hierin wordt de geschiedenis van de begraafplaats van de Portugese Joden in Amsterdam van 1614 – 1945 beschreven. In deze nieuwsbrief vindt u één van de vele verhalen die zij over de begraafplaats heeft geschreven.

Nadat de begraafplaats dankzij vele grote

en kleine gevers en subsidies grotendeels werd gerestaureerd, werd ook geld beschikbaar gesteld voor de restauratie van de beheerderswoning. Deze woning is onlosmakelijk verbonden met de begraafplaats. Nu de restauratie is afgerond, is het gebouw weer in gebruik genomen voor o.a. begrafenissen, steenzettingen, voor overige bijeenkomsten, activiteiten en als kantoor. Op 4 december 2005 heeft het bestuur in aanwezigheid van de kinderen van de heer en mevrouw Vega het gebouw officieel weer in gebruik genomen.

Na het vertrek van bewaarder H. Rodrigues Pereira naar Israël in 2005, is deze functie vacant. Zijn kennis wordt enorm gemist. Per 1 januari 2006 is een nieuwe bewaarder aangesteld: de heer D. Ouderkerk. In de tussenliggende periode is gebleken dat het zeer wenselijk is, dat iemand aanwezig is om de bezoekers te woord te staan, toezicht te houden en de administratie te

voeren. Het bestuur wenst hem veel succes toe.

Er is nog steeds onvoldoende geld om de begraafplaats te onderhouden. Er komen gelukkig veel subsidies en giften binnen, maar de kosten voor jaarlijks onderhoud blijven stijgen. Omdat de monumentale kerken blijvend beschadigen door de regen, heeft de Rijksdienst voor de Monumentenzorg geadviseerd de ca. 100 kerken met plexiglas te bedekken. U begrijpt dat dit een kostbare zaak is en ook hier weer een fondsenwerving voor moet starten.

Het bestuur gaat dus onverminderd door met de werving van giften en subsidies. We hopen ook dit jaar weer op steun van de vele trouwe gevers.

Jacques Senior Coronel,
Voorzitter College van Parnassim

 Hierlangs afknippen

IK LEEF MEE MET BETH HAIM

JA, ik draag bij aan het behoud van Beth Haim.

Ik maak nú éénmalig een bedrag over van

€

naar Postbank 69 34 112.

Rabobank 35 18 48 800.

(*svp aankruizen*)

Naam M/V

Straat

Postcode

Plaats

Email

Datum

Handtekening

Stuur deze coupon (evt. in een gefrankeerde envelop) na overmaking van uw donatie op aan:
Stichting David Henriques de Castrofonds, Mr. Visserplein 3, 1011 RD AMSTERDAM

Nieuwsbrief over de restauratie van een uniek historisch monument te Ouderkerk a/d Amstel
Geef uw bijdrage op ons rekeningnummer Rabobank 35.18.48.800 of girorekening 6934112.

Hieronder volgt één van de vele verhalen uit het boek "Het Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel" van Lydia Hagoort, dat november 2005 is uitgegeven door Uitgeverij Verloren in Hilversum

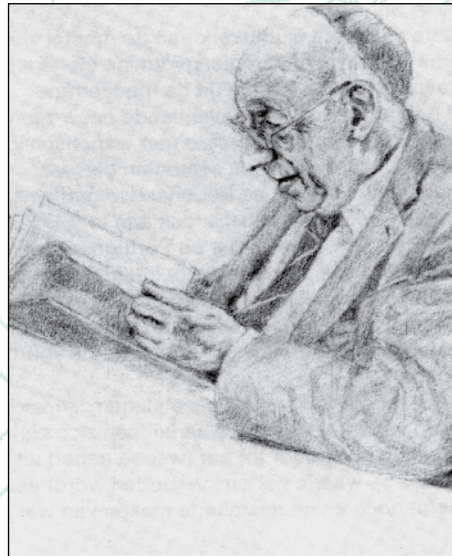

Het Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel

Lydia Hagoort

BEWAARDER VEGA

L. Alvares Vega

zwaar geblokt, vooral voor het aspect van de chazanade: basjkabot en hakafot zonder einde, de laatste getraind om de tafel in de huiskamer met een plankje in de hand, spottend "pinkelbontje" genoemd. De beide overgebleven kandidaten hielden een nek aan nek race en in een opwindende verkiezingsactie werden zoals dat heette, de kerkenraadsleden 'bewerkt'.

Op de avond van 11 november vergaderde de kerkenraad over de twee kandidaten L. de Souza Pimentel en L. Alvares Vega. De laatste werd om elf uur met veertien tegen zes stemmen gekozen. Bij zijn benoeming besloten de kerkenraad en de bouwcommissie, tegen de zin van het dagelijks bestuur (lees: van J.L. Palache) dat de situatie op de begraaf-

Het was na de dood van Querido in 1936 raadzaam zo snel mogelijk nieuwe kandidaten op te roepen voor de functie van bewaarder. Ze moesten tussen de dertig en veertig jaar en gehuwd zijn; de rabbijnen moesten ook hun goedkeuring geven. Over de achtergronden weten we iets dankzij Simon Vega, die schreef:

Voor de vacature voor de bewaarder van de begraafplaats in Ouderkerk meldden zich destijds drie kandidaten, allen uit dezelfde leeftijdsgroep en hetzelfde milieu, bovendien persoonlijke kennissen of vrienden: Salomon Jessurun Cardozo, Lou de Souza Pimentel en Lou Alvares Vega. De eerste werd afgewezen bij het examen dat de kandidaten werd afgenomen door een commissie, waarin meen ik, o.a. Chazan Blanes deelnam. Voor dat examen werd

plaats aangepakt zou worden. De bewaarderswoning en het Rodeamentoshuis zouden worden hersteld en verbouwd. Vega werd per 1 januari 1937 aangesteld; in juni trouwde hij met Estelle (Stealla) Prins. Zijn benoeming was een gelukkige. Vega was beter dan Querido in staat de contacten met het dorpsbestuur in goede

banen te leiden. In maart 1938 werd Vega gevraagd in het bestuur van de *Nederlandse Vereniging voor Luchtbescherming*, afdeling Ouderkerk, zitting te nemen. (in juli 1940 besloten de Duitsers dat Joden geen deel meer mochten uitmaken van de luchtbescherming)

Vega had grote belangstelling voor alles wat met de gemeente te maken had: de geschiedenis, de administratie, de geschre-

ven en mondelinge tradities en de cermo-niën. In de zomer van 1939 ontving hij het *Oudheidkundig Genootschap Nijverlake* onder leiding van dr. Jac. Zwarts. De leden, die zich wijdten aan de geschiedenis van de Vechtstreek, hadden vooral belangstelling voor de stenen van de vroegere sefardische Vechtbezoekers als Mozes Machado. Het was het tweede niet-Joodse genootschap dat de begraafplaats bezocht. In juni 1926 was het genootschap *Amstelodamum* op bezoek geweest.

In de archieven zitten vele brieven die Vega ontving met verzoeken om in de registers en op stenen te speuren naar namen en familiebetrekkingen. Hij ontving verzoeken van Portugese Joden uit Nederland, Frankrijk, Italië (van de consul in Florence, E.V.E. Teixeira de Mattos) en de Verenigde Staten en van instituten als de *Menassab Ben Israel Friendly Society* in Londen. Vega beantwoordde alles nauwkeurig en verwees soms voor de beantwoording (tegen vergoeding) van vragen naar A.M. Vaz Dias. Hij raadpleegde soms ook de archieven van de gemeente; zo verwierf hij een mate van kennis, die voordien alleen de secretarissen zich eigen hadden gemaakt. In de kerkenraadsvergadering van 17 mei 1939 stelde I. Pais voor om Vega ook op het secretariaat te laten werken. De vergadering schaarde zich achter dit voorstel en J.L. Palache zegde toe dit verder te bespreken met D. Jessurun Cardozo, sinds 1930 administrateur van de begraafplaats.

Op 14 december 1999 zocht ik in het tehuis Beth Shalom in Amsterdam mevrouw Vega-Prins op. Zij en haar man woonden vijftig jaar, tot in 1986, in Ouderkerk. In 1989 is bewaarder Vega overleden; mevrouw Vega overleed in juni 2002. De hier volgende schets is gebaseerd op haar herinneringen, aangevuld met die van de kinderen Lex, Bea en Simon Vega. Zij verschenen in Habinjan in een Cahier Americorum voor L. Alvares Vega ter gelegenheid van zijn afscheid in 1986 als bewaarder.

Mevr. Vega vertelde over de eerste jaren na de aanstelling. Het bericht dat er een begrafenis zou zijn, dat door bewaarder

"Het Beth Haim van Ouderkerk" door L.A. Vega

Vaak wordt door bezoekers van de Portugees-Israëlietische begraafplaats te Ouderkerk a/d Amstel en door hen die voor deze begraafplaats belangstelling tonen, gevraagd naar een publicatie over de geschiedenis van de begraafplaats Beth Haim. Het boek "Het Beth Haim van Ouderkerk" door L.A. Vega geeft hier een compleet antwoord op.

De inleiding in dit boek is een samenvatting van de geschiedenis van de Spaanse en Portugese Joden, hun vestiging hier in het land en het ontstaan van de begraafplaats. Met de afgedrukte foto's, de daaraan toegevoegde beschrijvingen en literatuurlijstje geeft dit een goed en compleet overzicht van de geschiedenis van Beth Haim.

Dit vernieuwde "Vega"-boek is verkrijgbaar in de winkel van de Portugees-Israëlietische Synagoge in Amsterdam, Mr. Visserplein 3, de Wereldwinkel en Boekhandel Sprey, Dorpsstraat, Ouderkerk a/d Amstel. Prijs: € 15,-